

Lutki

ZA KUBŁARKI

2 2009

Wobchadne znamješka na pěstowarskej zahrodže

Kóžde džěčo jědže rady ze wšěm, štož koleska ma, na přikład z awtkom, rolerom, koleskom abo třikoleskom. Wosebje w pěstowarni skića wšelakorosc hrajných nastrojow tójšto móžnosćow k zaběrje. Kotra kubłarka njeby znała bobbycar-wubědžowanja? Z jednorymi pravidłami hodži so při tym wo porjadny wotběh starać a njezbožam zadžěwać. Mała wobchadna zahroda na pěstowarskej ležownosći je z mało prócu spěšnje spřihotowana.

Trěbne su:

kniha z wobchadnymi znamjenjemi, běły płat, na př. stara płachta, čorna barba za płat, někotre kije, tołste, barbjenčki, papjerc, nožicy

Přewjedženje:

Kotre wobchadne znamjenja džěći hižo z wobchada na dróze abo z wobchadneho kubłanja znaja (hlej tež Lutki str. 10)? Što wone woznamjenjeja? Přemyslujemy zhromadnje z džěćimi, kotre wobchadne znamjenja maja zmysł při wubědžowanju małych awtow. Tute wobchadne znamjenja namolujemy najprjedy na łopjeno. Potom přenjesemy je we wotpowědnej wulkosći na papjerc. Wumolujemy je z džěćimi we wotpowědnych barbách. Přičinimy je z tackerom při kiju a stajimy hotowe wobchadne znamjenja na wotpowědne městna do zahrody. Za prawe bobbycar-wubědžowanje pak trjebamy hišće čorno-běłu chorhoj k woznamjenjenju starta a posledneho koła. Namolujemy čorny karowy muster na běły płat a připinjemy tutón na kij.

Pokiwaj:

Nahtownik za kolesowarjow kóžde džěčo rady njenosy. Tohodla móžemy runje při tajkich wubědžowanjach powabk nahtownika z tym zwyżić, zo spřihotujemy (snano tež z pomocu wušiknych mačerjow) wosebite nahtowniki za džěći: Stare, hižo tróšku njenahladne nahtowniki hodža so ze zbytkami płatu, gumijom (na jedyn nahtownik dołhosć ~ 50 cm), płatowymi kwětkami, nalěpkami abo ze z pisaneje papjery wutřihanyimi mustrami a motiwami individualnje wupysić. Tak nastanu nahtowniki za małe princesny, sawrijery, mjetelčki abo žabki ...

Pokal dobyčerja

Na kóncu wubědžowanja mytujemy dobyčerjow. Kóžde džěčo rady jónu na podesće stej, hač po dobytym wubědžowanju, wuběrnym spjelnjenju nadawka abo kultur-nym wukonu. Mytować móžemy wubědžowarjow pak z medalju abo z pokalom – kaž w motorowym sporće. Pokal zhotowimy z podołhojeho a kulowateho powětroweho balonka, tapetoweho lěpka, běteje a złoteje papjery. Změšamy lěpk a nadujemy balonkaj. Woblěpimy jej ze šlebjerdkami nowinskeje papjery (tři woršty). Na kóncu přidamy worštu złoteje papjery. Damy mjeztym kóždej woršće derje schnyć. Hdyž je wšitko suche, rozkašnjemy balonkaj a wotstronimy jej. Zlěpimy balonkaj z horcym lěpkom a přitřihamy pokal wotpowědnje.

Porstowa hra

Přihotowanje:

Předstajimy džěcom typiske zwuki policajskeho awta, awta wohnjoweje wobory, chorobneho awta a busa. Wotpowědne wobrazowe knížki (na př. „W chorowni“) abo fota wšelakich wozydłow móža při tym dobra pomoc być. Fota wozydłow namakaće tež na přichodnych stronach. Tute móžeće sej kopěrować, wutřihać a na papjerc zlěpić. Nětko móže so hra započinać. Kubłarka čita tekst a pokazuje wotpowědne pohiby. Džěći napodobnjeja zwuki a pohiby.

Wjele pisanych awtow jězdźi na dróze. Huj, kak wone smala!

Zwuki awta a wodźidło (z rukomaj napodobnjeć)

Prěnje awto je žolte a přiwjeze nam list a pakćiki.

Palc praweje ruki pokazać, z palcom a pokazowakom lěweje ruki praworóžk napodobnić. (póstowe awto)

Druhe awto je čerwjene a pomha, hdyž so pali.

Pokazowak praweje ruki pokazać, signal awta wohnjoweje wobory napodobnjeć. Z porstami lěweje ruki płomjenja wohenja a ze srjedźnym porstom praweje ruki hašenje napodobnjeć. (awto wohnjoweje wobory)

Třeće jězdźidło je jara dołhe. Tute trjebaš, hdyž žane awto nimaš.

Z porstami lěweje ruki wobpřimnjejo po srjedźaku praweje ruki zjěć a dołhosć „jězdźidła“ wuzběhnyć. (bus)

Štwórte awto je běłe z čerwjonym křižom. Hdyž swěći so na nim módra swěca, dyrbja wšitcy druzi zastać.

Z pokazowakom a palcom lěweje ruki pjeršćenak praweje ruki přimnyć, sirenu chorobneho awta napodobnjeć. (chorobne awto)

Pjate awto je zelene (módre) a přesčěhuje paducha.

Małušk praweje ruki pokazać, sirenu policajskeho awta napodobnjeć, małušk spěšnje dozady na chribjeće do lěweje ruki schować. (policajske awto)

po němskim „Auf unserer Straße ist was los!“

Pokiw k nowym mediam

W Lutkach 3/09 steji tema „Nowe medije“ w srjedźišću. Prosimy Was, nam **hač do 6. julija 2009** Waše nazhonjenja z tutej temu sprosředkować. Wosebje nas zajimuje, kotre medije wužiwaće w džěle z džěćimi (nowiny, časopisy, radiojo, mp3, CD, wideo, telewizor, kompjuer, elektronske hry, atd.). Na kotrym polu widźiće w tym zwisku potrebu na serbskorěčnych produkcijach?

Džakujemy so Wam za kóždyžkuli nastork a přinošk k wobohaćenju wobsahowego wuhotowanja Lutkow. Tež fota a kreatiwne wudžěłki džěći su stajnje w redakciji witane. Našu adresu namakaće w impresumje na poslednej stronje.

Powěšćowe pućowanje

W lěcu wabi wjedro do pućowanja a tuž sej wězo tež rady z pěstowarskej skupinu wulećimy. Namjetujemy wam tematiske pućowanje k serbskim powěšćam.

městnosć: doporučamy pućik přez lěsk, nimo žitneho pola k hatej abo rěčce

čas: něhdźe 1,5 do 2 hodžin

material: přikryw, mała křinja z parličkowymi rječazkami, ze złotakami ze šokolady, kulowaty tykanc, nóż, karan z wodu, troska, wjacore rubiška

pokiw: Pytamy sej pomocnika (mać, nana, šulske džěćo), kiž křinju w lěsku schowa. Jelizo hač do přichodneje wjeski pućujemy, móžemy snano wróćojězbu z busom zaplanować. W regionalnej liniji njetrejbaja džěći pod šěsć lětami za jězbu płaćić. Za džěći je jězba z busom wulkotne dožiwenje a za starše džěći móže to tež zwućowanje za pozdžiši šulski puć być. Prěnju staciju přewjedzemy w lěsu. K zawodej powědamy džěćom powěsć wo pokładze lutkow.

Pokład lutkow

Powěda so, zo su tu w lěsku małe palčiki žiwe. Wone su stajnje wjesołe a mjenuja so lutki. Lutki su jara spłóšiwje. Lědma něchtó z wjeski je jich hdy widźał. Lutki pak su jara pilne a džěłaja wot ranja zahe hač do wječora pozdže. Swoje pjenjezy a mzdu pak lutuja. Tak hromadza sej swój pokład pjenjez a debjenkow. Pokład chowaja w małej lódce. Dokelž maja strach, zo móhli jim lózy a nahrabni ludžo pokład pokradnyć, schowaja lódku w swojim lěsku. Druhdy dušni a pilni ludžo pokład namakaja. A dokelž lutki pilnych a dobrych ludži rady maja, smědža sej woni potom něšto z njeho zdžeržeć.

Z džěćimy přemyslujemy, kotre dobre skutki su w pěstowarni činili. Potom smědža pak samostatnje abo zhromadnje w lěsku za pokładom pytać. Hdyž pokład namakaja, smědža sej šokoladowu chłóšćenku zesłodžeć dać. Potom pućujemy dale. Na kromje žitnišća wupřestrějemy přikryw a powědamy džěćom wo připołdnicy.

Připołdnica

Jank džětaše na polu, kiž bě wot wjeski zdalene. Bě tak pilny, zo njesłyšeše připołdnju zwony cyrkwinskeje wěže, kiž wołachu ludži k wobjedu domoj. Słónco smaleše Jankej na chribjet, a wón bu hłódný a lačny. To zjewi so jemu žona w dołhim běłym šaće. Bě to připołdnica. Wona rěka tak, dokelž zjewja so ludžom stajnje w připołdničim času. Připołdnica staji Jankej stódný tykanc a karan wody do žitnišća. Jank

so připołdnicy boješe. Wona měješe dołhi, wótry serp w ruce. Dokelž pak bě Jank hłódný a lačny, so tola zmuži a prošese připołdnicu: „Prošu daj mi kusk tykanca a lunk wody.“ Připołdnica so wótre směješe a praji: „Tykanc směš jěšć, ale kroma tykanca dyrbi cyła wostać. Wodu směš pić, ale karana njesměš so dótknyć.“ Jank přemyslowaše, kak by to najlěpje sćinił. Bórze měješe mysličku a najě so tykanca, wostaji pak kromu cytu, a napi so wody, njedótkny pak so karana. Tak dyrbješe připołdnica zwěsćić, zo bě mudry Jank ju přelesćić. Wona so zaso do pola zmyny. Jank pak móžeše nasyćeny a wopojeny dale džělač.

Na přikryw stajimy tykanc a karan wody. Potom stajimy džěćom samsnej nadawkaj kaž připołdnica Jankej. Pokazamy jim, kak so tykanc srjedža wukraje, bjeztoho zo so kromka wobškodži. Demonstrujemy džěćom tež, kak bě Jank, kaž z trosku, wodu z pomocu słomjaneho stwjelca pił. Tykanc smědža džěći potom zjěsć a brěčku z karana wupić. Potom pućujemy dale k wodže. Tam powědamy powěsć wo wódnym muži.

Wódný muž

Běše něhdy wódný muž, kiž bydleše w małym haće blisko wjeski. Wón měješe pod wodu rjany domčk. Tam bydleše ze swojej žonu a z třomi džowkami. Džowki běchu jara rjane. W lěću sedžachu rady na wulkim kamjenju a česachu sej włosy. Jónu słyšachu wjesołu hudźbu z wjeski. Wćipne džěchu do wsy a widžachu, kak tam młodžina rejowaše. Džowkam wódného muža so to lubješe. Wotnětka chodžachu prawidłownje do wsy na reje. Hólcam so tute tři rjanolinki jara lubjachu. Dokelž pak bě jich kroma šata přeco mokra, spóznachu hólcy, zo běchu to džowki wódného muža. Jeho pak so jara bojachu. Tuž nochcyše ženje žadyn hólc swoju rjanolinku z reji domoj přewodžeć.

Mamy někotre rubiška spřihotowane. Jedne z nich ma mokru kromu. Zawjazamy jednomu džěsću woći. Tute ma rubiško džowki wódného muža namakać. Hdyž je prawe rubiško namakało, smě postajić, štó smě jako přichodny za rubiškom tasać.

Po tutym nadawku je pućowanje po powěsćach zakónčene a nawróćimy so z džěćimi do pěstowarnje.

Lutki – 8. lětnik, wuchadža 4 króć wob lěto
cyłkowne zhotowjenje: Domowina – Zwjazk Łužiskich Serbow z. t.,
Rěčny centrum WITAJ
hłowna zamołwita: Silwija Wjeńcyna
Rěčny centrum WITAJ, Póstowe naměsto 3, 02625 Budyšin,
telefon: (03591)550-400, e-mail: witaj-bautzen@sorben.com